

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДВНЗ
«КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет педагогічний

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ТА МЕТОДИКА
КЕРІВНИЦТВА ЗОБРАЖУВАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Рівень вищої освіти – **перший (бакалаврський)**

Освітня програма: **«Дошкільна освіта»**

Спеціальність: **A2 Дошкільна освіта**

Галузь знань: **A Освіта**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «26» серпня 2025р.

м. Івано-Франківськ - 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи образотворчого мистецтва та методика керівництва зображувальною діяльністю дітей дошкільного віку
Викладач	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Лазарович Надія Богданівна
Контактний телефон викладача	+38 (098)-95-198-82
E-mail викладача	nadiia.lazarovych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	ОЧНА/ЗАОЧНА
Обсяг дисципліни	9 кредитів ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Нормативна дисципліна «Основи образотворчого мистецтва та методика керівництва зображувальною діяльністю дітей дошкільного віку» вивчається здобувачами спеціальності А2 Дошкільна освіта на другому курсі та присвячена підготовці майбутніх вихователів до роботи з розвитку творчих здібностей дошкільників засобами образотворчого мистецтва. Курс охоплює теоретичні основи дитячої творчості та практичні методи організації малювання, ліплення, аплікації та інших видів зображувальної діяльності. Студенти вивчають способи мотивації дітей до творчого самовираження, техніки розвитку фантазії та уяви, а також методи створення сприятливого розвивального середовища для художньої діяльності дошкільників.	
3. Мета та цілі курсу	
Мета курсу – забезпечити здобувачам освіти оволодіння сучасними методами організації образотворчої діяльності дітей на різних етапах дошкільного дитинства та підготувати їх до професійної діяльності з розвитку творчих здібностей дошкільників засобами образотворчого мистецтва. Основні завдання дисципліни: — ознайомлення з основними видами і жанрами образотворчого мистецтва, засобами їх художньої виразності; — вивчення спеціальних досліджень, присвячених ознайомленню дошкільників з різними видами образотворчого мистецтва та навчанню образотворчій діяльності; — оволодіння знаннями про особливості розвитку у дітей дошкільного віку образотворчих здібностей і шляхи формування творчості в їх образотворчій діяльності; — розвиток умінь виконувати мистецький аналіз творів образотворчого мистецтва і здійснювати їх відбір для дітей дошкільного віку, аналізувати дитячі образотворчі роботи; — навчання виготовленню різноманітних наочно-методичних посібників для дітей, складанню розробок занять з різних видів образотворчої діяльності.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Компетентності	

Загальні компетентності (КЗ) за стандартом вищої освіти України

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здатність здійснення безпечної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК) за професійним стандартом

ЗК.03 Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, поважати багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (**культурна компетентність**).

ЗК.06 Здатність усвідомлювати свої професійні можливості та діяти лише в межах рівня професійної підготовленості, діяти на основі етичних міркувань (мотивів), доброчесності, соціальної відповідальності, поваги до різноманітності та мультикультурності (**етична компетентність**).

Спеціальні (фахові компетентності) (КС) за стандартом вищої освіти України

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Перелік трудових функцій (професійних компетентностей за груповою дією або групою трудових дій, що входять до них), умовні позначення трудових функцій за професійним стандартом

А 1.1 Здатність планувати та прогнозувати результати освітнього процесу.

А 2.2. Здатність обирати ефективні методи, форми та засоби організації освітнього процесу відповідно до запитів та потреб здобувачів освіти.

А 2.3. Здатність організовувати ігрову (провідну) і інші види дитячої діяльності та підтримувати види діяльності, ініційовані дитиною.

Б 1.2. Здатність організовувати психологічно безпечне освітнє середовище.

Г 1.2. Здатність планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та Самоосвіту.

Результати навчання

ПРН 01- Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПРН 03 - Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з

особливими освітніми потребами.

ПРН 15 - Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПРН 18 - Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПРН 22 - Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

5. Структура курсу

Обсяг курсу 270 год / 9 ECTS

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	28
семінарські заняття / практичні / лабораторні	48
самостійна робота	194

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
III-IV	A2 Дошкільна освіта	Другий	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	заняття	сам. роб

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи образотворчої діяльності дітей

Тема 1.1: Образотворче мистецтво – специфічна форма відображення дійсності	2	2	15
Тема 1.2: Види, форми та жанри образотворчого мистецтва.	2	2	15
Тема 1.3. Анатомо-фізіологічні особливості дітей дошкільного віку та психологічні механізми розвитку образотворчої діяльності.	2	2	15
Тема 1.4. Розвиток у дітей інтересу до образотворчої діяльності	2	4	15
Тема 1.5. Види образотворчої діяльності дітей та їх взаємозв'язок.	2	2	15
Тема 1.6. Методи і прийоми розвитку дитини в образотворчій діяльності в ЗДО.	2	4	15
Тема 1.7. Форми організації образотворчої діяльності в ЗДО.	2	4	15

Змістовий модуль 2. Особливості організації образотворчої діяльності дітей дошкільного віку

Тема 2.1. Малювання як засіб особистісного розвитку дитини	2	6	15
Тема 2.2. Образотворчість і художньо-естетичний розвиток особистості в ранньому дитинстві.	2	2	10
Тема 2.3 Розвиток особистості дитини у процесі	2	4	15

занять з ліплення.			
Тема 2.4 Декоративна діяльність дошкільнят як засіб і середовище особистісного розвитку	2	6	15
Тема 2.5. Особистісно-розвивальна спрямованість архітектурної та конструктивно-моделюючої діяльності	2	4	14
Тема 2.6. Альтернативні підходи до планування образотворчої діяльності	2	2	10
Тема 2.7.Спільна робота дошкільного навчального закладу та сім'ї з питань організації образотворчої діяльності	2	2	10
Заг:	28	48	194

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf Максимальна оцінка – 100 балів (вага оцінок за практичні заняття – 90 балів, за контроль самостійної роботи – 10 балів). Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення КНУВС про неформальну освіту) як КСР.
Вимоги до письмових робіт	Самостійне виконання, власний аналіз та міркування. Письмові роботи виконуються у формі есе, презентацій (на вибір), конспектів занять, зразки видів образотворчої діяльності у вигляді поробок і малюнків до практичних занять, поточні тестування в системі дистанційного навчання. Індивідуальне завдання у формі презентацій, зразків, конспектів занять. Здобувачі ВО виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua (для денної – на занятті, для заочної – за 10 днів до початку сесії)
Практичні заняття	Робота на кожному практичному занятті складається з підготовки питань, запропонованих у плані заняття та виконання практичних завдань та завдань запропонованих для самостійної роботи. За умови успішно виконаного завдання в повному обсязі за одне заняття здобувач отримує макс. 100 б. Вага оцінки за всі практичні заняття – 90 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань, пройдено тестування.
Підсумковий контроль	Форма контролю – III сем - залік ; IV - екзамен форма здачі – комбінована

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи

Виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи)

Академічна доброчесність

Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

- Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
- Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.

Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою: <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Пропуски занять (відпрацювання)

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентують:

- Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.)
- Положення про порядок навчання здобувачів освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора №672 від 24.11.2022 р.)

Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/%d0%bd%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d1%96-%d0%b4%d0%be%d0%ba%d1%83%d0%bc%d0%b5%d0%bd%d1%82%d0%b8/polozhenja/>

Виконання завдання пізніше встановленого терміну

Несвоєчасне виконання завдань передбачає дотримання студентом усіх вимог щодо їх самостійного опрацювання

- Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.)

Ознайомитися із положенням можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Невідповідна поведінка під час заняття

Навчання передбачає високий рівень пізнавальної активності, ініціативності, дотримання норм та правил професійної етики майбутніх фахівців «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів закладів вищої освіти»

Ознайомитися із положенням можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/polozhenja/>

Додаткові бали

Додаткові бали отримують студенти, які приймали активну участь у науково-дослідній роботі (конференції, студентські наукові гуртки та проблемні групи,

підготовка публікацій тощо) за тематикою дисципліни.

Неформальна освіта

Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra. Можливість зарахування неформальної освіти регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)»

Ознайомитися з положеннями можна за адресою: <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний Стандарт дошкільної освіти) – К.: Міністерство освіти і науки України, 2021. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
2. Білан О.Л. Художньо-творчий розвиток дітей у дошкільному віці: методичні рекомендації. – Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2020. – 76 с.
3. Верещагіна О.В. Декоративно-прикладне мистецтво в дошкільному навчальному закладі: методичний посібник. – Харків: Основа, 2019. – 128 с.
4. Васильченко С.М. Нетрадиційні техніки образотворчого мистецтва та їх вплив на художньо-естетичний розвиток дітей дошкільного віку: методичний посібник. – Хмельницький: Всеосвіта, 2024. – 47 с.
5. Гончарук Т.А. Українська народна іграшка в художньому вихованні дошкільників: навчально-методичний посібник. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – 95 с.
6. Гришко Н.Є. Ліплення в дитячому садку: методичні рекомендації. – Київ: Генеза, 2019. – 80 с.
7. Іванченко В.А. Пластилінові чудеса: творчі заняття з ліплення для дошкільників. – Харків: Ранок, 2020. – 96 с.
8. Корніловська О.І. Методика навчання ліплення дітей дошкільного віку: навчальний посібник. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. – 124 с.
9. Купрієнко В.В., Корінько І.О., Міхіна Н.М. Альбом майбутнього художника. 5-й рік життя. – Тернопіль: Мандрівець, 2020. – 32 с.
10. Кривоніс М.Л., Дроботій О.Л. Образотворча діяльність. Ранній вік: Посібник. Базовий компонент дошкільної освіти до всіх чинних програм. Нова редакція. – Харків: «Ранок», 2017. – 160 с.
11. Лазарович Н.Б. Методичні рекомендації до дисципліни «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва зображувальною діяльністю». Навчально-методичне видання. – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2024. – 134 с.
12. Лисенко Н.В., Кирста Н.Р., Лазарович Н.Б. Педагогіка українського дошкілля: У 3 ч.: Навчальний посібник. – К.: Видавничий дім «Слово», 2016. – Ч. 3.
13. Машовець М.А. Конструювання з природних матеріалів у дошкільному віці. – Львів: Світ, 2019. – 88 с.
14. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років "Дитина" / За ред. Г.В. Беленької та ін. – К.: Міністерство освіти і науки України, 2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>
15. Пісоцький О.П., Пісоцька Л.М. Основи образотворчого мистецтва та образотворча діяльність у дошкільному віці: навч. посіб. для студентів спеціальності "Дошкільна освіта". – 2-ге вид., доп. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя,

2017. – 162 с.

16. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: навчальний посібник (розділ "Художньо-продуктивна діяльність"). – К.: Академвидав, 2015. – С. 285-340.
17. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільля» / О.І. Білан; за заг. ред. О.В. Низковської. – К.: Генеза, 2017. – 256 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/Bilan_Programa_Ukrdoshkillja_2017.pdf
18. Тименко В.П. Петриківський первоцвіт: декоративне малювання для дошкільників. – К.: Мистецтво, 2018. – 64 с.
19. Федоренко Б.С. Розвиток творчих здібностей дошкільників засобами образотворчого мистецтва: монографія. – Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2016. – 372 с.
20. Чорна К.М. Методика ознайомлення дітей з декоративно-ужитковим мистецтвом: навчально-методичний посібник. – Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2021. – 99 с.
21. Яковлева Н.В. Альбом з аплікації, ліплення, конструювання. Для дитини 4-6-го року життя EduLnu. – Харків: Ранок, 2018. – 64 с. (серія "Талановиті пальчики")

Додаткова література:

1. Бабюк Т.Й., Каньоса Н.Г., Бабюк С.М. Формування Soft Skills в системі професійної підготовки педагога: навчально-методичний посібник. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2023. – 222 с.
2. Половіна О. Дитина у світі мистецтва. Впроваджуємо Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) // Дошкільне виховання. – 2021. – №2. – С. 3-8. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/2021/02/22/Dytyna%20u%20sviti%20mystetstva.pdf>
3. Пукас І.Л., Каньоса Н.Г., Бабюк Т.Й. Формування базових якостей особистості дитини дошкільного віку: навчально-методичний посібник. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2023. – 131 с.
4. Програма розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі" – нова редакція / За ред. О.Л. Кононко та ін. – К.: Світич, 2021. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>
5. Рібцун О.Г., Рібцун Ю.В. Іграшки з природного матеріалу. Талановиті пальчики. Навчальне видання. – Київ: Літера ЛТД, 2015. – 31 с.
6. Рібцун О.Г., Рібцун Ю.В. Конструювання з паперу. Талановиті пальчики. Навчальне видання. – К.: Літера ЛТД, 2011. – 31 с.
7. Рібцун О.Г., Рібцун Ю.В. Малювання крок за кроком. Талановиті пальчики. Навчальне видання. – Київ: Літера ЛТД, 2015. – 35 с.
8. Рібцун О.Г., Рібцун Ю.В. Пластилін. Талановиті пальчики. Навчальне видання. – Київ: Літера ЛТД, 2015. – 34 с.
9. Рібцун О.Г., Рібцун Ю.В. Пластилінові фантазії. Талановиті пальчики. Навчальне видання. – Київ: Літера ЛТД, 2015. – 32 с.
10. Шевчук А. Мистецька освіта дітей. Традиції та інновації в оновленому БКДО // Дошкільне виховання. – 2021. – №4. – С. 20-23.
11. Шульга Л.В. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами артпедагогіки: навчально-методичний посібник. – Запоріжжя: ЗНУ, 2018. – 156 с.

Викладач: кандидат педагогічних наук, доцент Лазарович Н.Б.